1.

Bibljografja

I. 1909–1910.

Janowicz: Rząd pruski a sprawa językowa na Kaszubach w ostatnich 100 latach.
Świat Słowiański, Kraków, 1909.

" Ruch młodokaszubski,
Świat Słowiański, Kraków 1909 nr. 58.

" – O Kaszubach (w skrócie), Praca, nr. 40, Poznań 1909.

" Nowe prądy na Kaszubach,
Prąd, Warszawa, II. 1910 nr. 6.

II. Gryf 1909–1910.

" Kaszubi Zachodniopruscy w świetle najnowszej statystyki pruskiej z r. 1905.
Gryf, I nr. 2.

" Bibljografja kaszubsko-pomorska do r. 1908.
Gryf I nr. 3, 4, 5.

Jeżewicz – Muzeum Kaszubskie w Wdzydzach,

Gryf. I nr. 7. (1909)

" Wcielanie idei młodokaszubskiej

Gryf I, nr. 8 (1909)

" Cenzura i wyprawa na Stargard

Gryf. II nr. 1.2. (1910).

" Od czego zginie nam Kościerzyna?

Gryf. II. nr. 2 (1910).

" Co znaczy nazwa Belgard, Gryf. II. nr. 2 (1910).

" Spominki książąt pomorskich w Katedrze pelplińskiej, Gryf II ~~III~~ nr. 4 (1910)

" W sprawie pieśni Kaszubskiej.

Gryf II. nr. 5 (1910)

" Przyczyniają się starania nasze Kaszuby ludności Kaszubskiej? – Gryf II nr. 5 (1910)

Jeurowi – O stosunku języka ludności kaszubskiej do polskiej. Gryf II nr. 5. 6. 7. 8. (1910)

– Refleksy Ceynowianina, Gryf II. nr. 6. (1910)

– Prof. Bernhard o sprawie polskiej na Kaszubach. Gryf. II str. 323. (1910)

– Dwa nieznane źródła, dotyczące Kaszub. Gryf II. str. 327 (1910)

– Listy z korespondencji Hieronima Derdowskiego. Gryf. II. 360 (1910)

– Kilka uwag o granicy zaborskiej, Gryf II. 365 (1910)

– O pochodzeniu Kosznajdrów, Gryf II, 371 (1910)

– Seidla opis: „Das Land u. Volk der Kassuben". Gryf. III. 5 i nast. (1911)

– Ludność kaszubska w obecnym stuleciu. Gryf. III. 36. i nast. (1911).

— Przyczynek do słownika, Zeszyt IV. 187 (1912).

<u>Uwaga</u>: W osobnej odbitce wyszły:

1) Ludność Kaszubska w ubiegłym stuleciu. (1912).

2). Zarys pisowni i składni pomorsko-kaszubskiej Dra Lorentza, który przetłumaczyłem na polskie. (1912)

3) Praca doktorska Ceynowy: „De superstitionibus terrae pruscae incolarum in re medica", której 2gie wydanie przygotowałem do druku.

(1912).

III. Słowo Pomorskie 1923–24.

Jan Karnowski: Akademik a społeczeństwo pomorskie
Słowo Pomorskie, 1923, nr. 90

— Karjera Smętka, Słow. Pom. 1923, nr. 103

— Zamek Krzyżacki w Toruniu, Słowo Pom. 1923, nr. 257.

— Najnowsza literatura krajoznawcza Pomorza, Słowo Pom. 1923 nr. 102.

— Ożarek Januszewików, Słowo Pom. 1924 nr. 1. 3. 5.

— Listy generała ~~Aleksandra~~ Langiewicza do brata swego ~~Aleksandra~~. Słowo Pom. 1924 nr. 216, 219, 222, 226, 240, 247, 261, 265, 267, 270.

— Dr. Aleksander Majkowski a ~~literatura~~ Kaszubska, Słowo Pom. 1924.

- Ostatnia wilkanów Hnatka, (szkic literacki) Słowo Pom. 1924.
- Dawnie Kosi (szkic lit.) Słowo Pom. 1924.
- Bogdalowe zatoke lato (szkic lit.) Słowo Pom. 1924.
- U źródełka Wdy, Słowo Pom. 1924
- Szlakiem Gryfa, Słowo Pom. 1925
- Poeta Vagans (Derdowski) I część. Słowo Pom. 1925
- Kręgi Kamienne w Odrach, Słowo Pom. 1925
- Ze zagadnień parafialnych ~~na Kaszubach~~. M.O. 1925 nr. 184.185.
- Czersk i okolica w 14. stuleciu. Słow. Pom. 1925.
- Wielkie drzewo cywilizacji w Borach Tucholskich. Słowo Pom. 1925 nr. 16.17

- Nad jeziorem Wdzydzkiem, Słowo Pom. 1928
- Drzewiarstwo na szczytnej płaszczyźnie, Słowo Pom. 1927.

—

- Starożytności Czerskie,
  Głos Ludu (Czersk) 1925 nr. 49 i nast.
- Kręgi kamienne w Odrach
  Głos Ludu, 1925.

IV. Mestwin r. 1925 i nast.

Jan Karnowski: Źródło polityki polsko-pomorskiej;
M. 1925: nr. 1.

— Mowa Kaszubska pomorzanina, Cz. I.
M. 1925 nr. 1.

— Mowa Kaszubska pomorzanina (Cz. II).
M. 1925 nr. 2.

— Poeta wygnany (II). M. 1925 nr. 3.

— Towarzystwo Naukowe w Toruniu
i jego zadanie. M. 1925 nr. 4.

— Z historji wolności ludu pomorskiego M. 1926 nr. 1

— Geneza Pana Czorlińskiego, M. 1926 nr. 2

— O ~~faktach~~ i fantazjach Ks. Wontaty, M. 1926 nr. 4. 5 '26

— Historji nauczanie na Kaszubach, czy historja
Kaszubów? – M. 1926 nr. 5

— Syn ziemi Świętopełka (śp. Dyr. Brenk)
M. 1926 nr. 6.

V. Filomackie.

— Język polski w gimnazjum toruńskiem i tamtejsze towarzystwo filomatów od 1873–1901, Zapiski Tow. Naukowego w Toruniu, 1923 nr. 1.

— Filomaci w Chełmnie od 1840–1880, Słowo Pom. 1923, nr. 265. 268. 269

— „Wici i Ul" – kółka filomackie we Wejherowie i Wałczu – Słowo Pom. 1923. nr. 11, 15, 23, 25

— Wspomnienie genezy związków filomackich na Pomorzu, Słowo Pom. 1924 nr. 5.

— Z pamiętnika filomaty pomorskiego. Słowo Pom. 1923 nr. 295, 39, 40

— Słówko ~~historyczne~~ o ~~gimnazj~~alnych organizacjach filomackich na Pomorzu, Słowo Pom. 1923 nr. 49.

— Mickiewicz, kółko filomatów w Chojnicach, Słowo Pom. 1925 nr. 11. 12. 13. 14, 15.

- Filomaci chełmińscy w obrazie od 1880-1901. – Mestwin, 1925. nr. 2.
- Ku Polsce Mickiewicza, Słowo Pom. 1923 nr. 295.
- Rozprawa główna procesu toruńskiego 9-12/9.1901. Mestwin, 1926 nr. 16
- Przegląd historyczny na genezę i rozwój kółek filomackich, Mestwin, 1926 nr. 16
- Pedagogika filomatów i jej wyniki; Mestwin, 1926 nr. 16.
- Towarzystwo Tomasza Zana 1901-1920 w Chojnicach – Dziennik Pom. IX, 258, 259.
  Dziennik Toruński 1930
- Towarzystwo T. Z. w Chojnicach (w niemieckim opracowaniu)
  Zabory nr. 8.
- Filomaci Pomorscy a idea niepodległości.
  Ruch niepodległościowy na Pomorzu, 1935
- Filomaci Pomorscy, Część I. Toruń, 1926.

- Z kancelarji pruskich pedagogów, M. 1926 nr. 7, 19.
- Erdan a Zdun. – M. 1926 nr. 7.
- Wspomnienie o wielkiej Pomorzance bł. Magdalenie Mortęskiej, M. 1926 nr. 8.
- Młodzież akademicka rozbitej Polski w zaraniu polskiego nacjonalizmu, M. 1926 nr. 9.
- Kaszubski Katechizm rewolucyjny z anno 1867. M. 1926 nr. 10.
- Łukasz Borowy Tucholanin, M. 1926 nr. 12. 18
- Kilka wspomnień o Derdowskim, 1926 nr. 13
- Slavia Occidentalis t. V. 1926 nr. 14.
- Historja języka pomorskiego Dr. Lorentza, 1926 nr. 15
- Ciekawy obrazek o gimnazjum chełmińskiem z r. 1852, 1926 nr. 17
- Kolenda Kaszubska – 1926 nr. 20.

- Stosunki ~~naukowe~~ Ceynowy do Rosjan, Mestwin 1927 nr. 9.
- Wincenty Pol a Pomorze, Mestwin 1927. nr. 8.
- Gryf pomorzanny, Mestwin 1927. nr 1.
- Odkrycie Kaszubów, Mestwin 1927 nr. 13.14
  " 1928 nr. 10
  " 1929 nr. 3.
- Ścinanie Kani " 1929 nr. 2.
- Z autografów Derdowskiego, Mestwin 1927
- Stosunki naukowe Ceynowy z Czechami, Mestwin (?)
- Derdowski a Danielewski Mestwin (r. ?).
- Spiewy na W. Chełmsk. i Łasinie, Mestwin
- Rękopisy Ceynowy, Mestwin

VI. Gryf powojenny.

- Dr. Florjan Ceynowa, Gryf, 1921/22.
- Formy poetyckie w kaszubskiej literaturze ludowej, Gryf 1921.
- Udział Pomorza we walkach o niepodległość Polski - Gryf, nr VIII - IX. (1933-34).
- Światopogląd Ceynowy, Gryf VIII, nr. 2.

VII. Różne.

- Kaszubska ~~Literatura~~ Regjonalna, Dziś i Jutro - miesięcznik ~~ludowy~~ dla młodzieży - 1932, IX nr. 4-5.
- Z zagadnień kultury polskiej na Pomorzu - Strażnica Zachodnia 1925
- O mojnaszym Kaszubsku, Rocznik jubileuszowy Ak. Koła Pom. Poznań; 1929.
- Zarządy administracyjne Fryderyka II co do Królewszczyzn w Pr. Królewskich po aneksji r. 1772. Strażnica Zachodnia, 1925

- Spór o stosunki szpitalne w Pr. Król. Zachodniej r. 1799 – Zapiski T.N.T. r. 1923.
- Stosunki szpitalne w starostwie drahimskiem – Zapiski T.N.T. r. 1923.
- Historji Świecia i Ekonomji Świeckiej, Dzieje Pomorza 1935

VIII. Dziennik Pomorski – Chojnice r. 1928 i nast.

- Gwarda Łukowiczowi
- Złoty Taniec Wołodyjowi.
- Generał polski pomorskiego pochodzenia Dz. Pom. 1928 nr. 23. 24.
- Z prehistorji powiatu chojnickiego
- Nauka polskiego w gimnazjum chojnickiem w obronie zaboru. Dz. Pom. IX, 76
- Polscy profesorowie gimnazjum chojnickiego w okresie zaboru 1815–1920. Dziennik Pom. IX, 104, 122, 141
- Ostatni ze Zabużników na Zabużu, Dz. Pomorski, 1928 nr. 23. 24.

VII. Poezje Kaszubskie.

— Nôrodne Spiewë, Poznań, 1910.

— Przekłady i Parafrazy. Gryf, 1911.

ups.
(Wider ut alte ....
Prometeusz – Stolem
~~Znôm~~ Znajesz ten krôj?
Podróż Heinego i t. d.).

— Rôżne wiersze: Gryf, 1911, 1912.

Jeseń,
Rada Srok;
W zëmie,
Z imnowaniem
Podkôrbianie Smętka „Nasz Prok.
Żynek,
Enrichissez-vous,
~~Arkadji~~ W Arkadji

— Zôpis: Mestwin (utworëk w 6 obrazach)
Gryf, VIII, nr. 2.

– Wołtôk frantowita (widowisko w 3 obrazach)

Gryf, VIII. nr. 4.

– Szczęśnie Kani (widowisko sceniczne)

Mały Gryf, nr. 8. 9.

– Kaszubi pod Widnem (widowisko w 2 aktach). 1933.

– Wesele Kaszubskie. 1933.

Uwaga: Ostatnie dwa utwory nie wyszły jeszcze w druku, zostały natomiast wystawione ~~[illegible]~~ przez 2 zespoły: chojnickie i wejherowskie.

— Wiesełuô górka (drukowana w maszynopisie) r. 1926 w Toruniu.

— Wierse:

Spiritus flat ubi vult – Gryf, VIII nr. 3
Mnóżé – " VIII. nr. 3
De profundis " VIII nr. 4
Rozmyślanie Cenovë
II dzel " IX. nr. 2
Kszary Wion " IX. nr. 2.
Spotzynek – Mały Gryf, nr. 7
Syn Borów – " " nr. 8
Modlitka – " " " 9
Na Lësy-Górze " " " 10
Kole Błotka " " " 10
Na pustkowiu " " " 10
~~Ubr~~ Ubrzykanka. Miesięcznik
Dziś i Jutro, 1932 nr. 4–5.
Kolanda, Mestwin, 1926.

VIII. Notatki biograficzne.

Urodziłem się r. 1886 w Ciemnie pow. chojnickim. Uczęszczałem najpierw do Coll. Marianum w Pelplinie, a potem do gimnazjum w Chojnicach, gdzie r. 1907 na Wielkanoc zdałem maturę. Od 1905 należałem do chojnickiego Koła ~~filomackiego~~ -ackiego i byłem od 1906-07 jego prezesem.

W seminarjum duchownym w Pelplinie byłem od 1907-10. Zajmowałem się Kaszubszczyzną, polską ~~literaturą~~ i historją prócz dyscyplin teologicznych. Należałem do organizacji polskich ~~kleryków~~ i założyłem 1908 osobne Koło Kaszubologów, które istniało do 1911. W roku 1908 ~~poznałem~~ się z Dr. Majkowskim i byłem stałym korespondentem Gryfa.

We Fryburgu (1910/11) należałem do tamtejszego Towarzystwa Studentów Polaków. W r. 1910 wydałem „Nowotne Spiewe". We Wrocławiu 1911–13. założyłem 1912 regionalne „Koło Akademików Pr. Królewskich" na wzór „Vitali" monachijskiej. Koło to istniało niestety tylko 1 ~~[illegible]~~ semestr. W czasie wrocławskim opracowałem „Ludność Kaszubska w ubiegłym stuleciu", praca ta wyszła w Gryfie i w osobnej odbitce. Znalazłem także w bibliotece uniwersyteckiej we Wrocławiu zapomnianą pracę doktorską Cejnowy: „De superstitionibus incolarum Terrae Pucensis ~~[illegible]~~ in re medica." i przygotowałem jej

ponownie wydanie w Gryfie. Również przetłuma-
czyłem dla Gryfa Dra Lorentza „Zarys pisowni
i stylistyki kaszubskiej". Prócz to ukazała
się w Gryfie i w osobnej odbitce i spotkała się
z ostrą krytyką Dr. Łęgowskiego w Zapiskach.
W roku 1913 ułożyłem wreszcie pierwszy
zbiór wierszy: „Ograbie i Łóże" który
w rękopisie dedykowałem Ks. Mier-
deckiemu, zaginął. W latach 1911 i 1912
należałem także do „Towarzystwa Młodo-
kaszubów", założonego równocześnie przez Dr. Maj-
kowskiego, Ks. Wojciechowskiego, Ks. Wryczę
i Dr. Kręckiego.

Od 1. X. 1913 odsługiwałem
„jednoroczną" w Toruniu.

Od 1914–16 byłem na froncie wschodnim, i zachodnim. W r. 1915 przeżyłem półroczne walki nad Rawką (pamiętnik zaginął), w którym znajdują się także refleksje nad losem Kaszub i Polski. Od 1916 aż do końca wojny byłem w garnizonie w Poznaniu. W r. 1917 ~~znalazłem~~ przygotowałem zapomniane rękopisy Dr. Ceynowy. Napisałem pracę (monografię) o Dr. Florianie Ceynowie, która w r. 1921 ukazała się w „Gryfie". Zbiór swoich wierszy, szczególnie wojennych, dedykowałem Ks. Kantakowi w Poznaniu. Zbiór ten zaginął z wyjątkiem ~~fragmentu~~: „In memoriam wielkiej wojny" i „In tenebris" i „Kaszuby Wiosną". Ostatni fragment ukazał się w „Gryfie" dopiero r. 1934. Zaraz po wybuchu powstania w Poznaniu przyłączyłem się do insurekcji i byłem oficerem wywiadu na południowym froncie ~~powstańczym~~.

Od 1918–1923 nie pisałem nic, zająłem się służbą w administracji pomorskiej. Dopiero od 1923 zacząłem znów pisać i ~~pisałem~~ wysyłałem do Słowa Pomorskiego. Pisemka te mogą być dziś odczytywane regionalne – pomorskie.

~~Następnie~~ Zorganizowałem razem z Ks. Makowskim zjazd filomatów pomorskich w r. 1921 i wygłosiłem tam referat i który następnie rozwinąłem i wydałem w r. 1926 Nakładem Związku Fil. Pom. p.t. "Filomaci Pomorscy". Część I: od 1840–1901. Założyłem razem z Ks. Makowskim, Pniewskim i innymi Związek Fil. Pom. i byłem przez szereg lat prezesem jego Związku. Obecnie pracuję nad częścią 2gą i 3cią historji Fil. Pomorskich.

W r. 1924 przeniosłem się do szkolnictwa. Byłem 2 lata nauczycielem [illegible] w Czersku

Zajmowałem się także Czytelnią Ludową — (Kole-żałem do jej założycieli) — i historją Czerska i okolicy. Przestudjowałem w tym celu niemal wszystkie stare akta hipoteczne. Owocem tych stały się różne artykuły, a przedewszystkiem praca: „Historja Czerska i Ekonomji Czerskiej", która ukazała się w druku dopiero w 1935.

Od r. 1925 byłem ponownie w Toruniu i redagowałem przez 2 lata „Mestwina" — dodatek naukowo-literacki „Słowa Pomorskiego". W tym dodatku realizowałem swoje poglądy regjonalno-pomorskie. Zapatrywania swe na stan kultury polskiej na Pomorzu wypowiedziałem w rozprawie: „Ze zagadnień kultury polskiej na Pomorzu", która ukazała się „Strażnicy Zachodniej" r. 1925.

Podczas mego drugiego pobytu w Toruniu od 1926–27 zajmowałem się opieką nad akademikami Pomorza i ich duchowem urobieniem i wychowaniem. Należałem do „Komitetu Wojewódzkiego opieki nad akademikiem". Zostałem członkiem honorowym „Korp. Pomerania" i członkiem korespondentem Instytutu Słowiańskiego przy Uniwersytecie Poznańskim, i to już z r. 1923. Byłem także członkiem Zarządu Tow. Pomocy Naukowej i członkiem zarządu (bibliotekarzem) Tow. Naukowego w Toruniu.x)

Po mojej przebytej ciężkiej chorobie r. 1927 wycofałem się z życia publicznego i poświęciłem się odtąd wyłącznie literaturze kaszubskiej i kaszubskim sprawom

x) W r. 1922 założyłem razem z Dr. Zegarskim i Ks. Mańkowskim „Bractwo Pomorskie" – zrzeszenie regjonalne; lecz w r. 1923 z niego wystąpiłem.

rejonalnego. Od 1.7.27 jestem w Chojnicach. Owocem tej pracy jest to, co się ukazało dotąd w Dzienniku Pomorskim, w Zaborach i Gryfie t. VIII–IX. Gryf jest także wydawnictwem Rady Naczelnej Spółki Wydawniczej, która Gryfa w latach 1933/34 wydawała.

Ważniejszą pracą historyczną z tego okresu jest rozprawa: Udział Pomorza w walkach o niepodległość Polski, która się ukazała w Gryfie, t. VIII–IX. i „[illegible] Kaszubi”, wydrukowane w Mestwinie.

Drugorzędnie podaję zestawienie ważniejszych prac:

1. Ludność kaszubska w obecnym stuleciu, Gryf, 1911.

2/. Dr. Florjan Ceynowa, Gryf 1922

3. Stosunek języka ludności kaszubskiej do polskiej, Gryf 1911.

4. Zagadnienie kultury polskiej na Pomorzu, Strażnica Zachodnia, 1925.

5. Udział Pomorza w walkach o niepodległość Gryf, 1933–34.

6/. Filomaci Pomorscy, Cz. I. 1926.

7/ Historja Czerska i Ekonomji Czerskiej, Czersk 1935.

8/. Nowotne Spiewë – Poznań 1910

9. Szymanie Kani – Mały Gryf. 1933.

10. Wotrôk Szantewite – Gryf, 1933

11. Zôpis Mestrina – " 1933

12. Kaszubë pod Wadnem
13. Wesele Kaszubskie } 1933.

Wprzygotowaniu: 1/ Lutnia szturówca, 2/ Bugdalowe mołode
(po kaszubsku.) lata, 3/ Swyrzdrôt u Krëbanów, 4/ Wôrałowe
rzecze. 5/ Krëbanë i labere. 6/ Czôrlińcë
7/ Libawa. ( ) ja ostatnie ze starego ..."

Uzupełn. bibliogr.

1. „Z powiatu przygranicznego", felj. „Słowo Pom. 1925

2. „Otwarły się podwoje", felj. „Słowa Pom.", r. 1923 ?

3. „Z piśmiennictwa kaszubskiego" – Dz. Bydg. 1938 nr 280